

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Datum: 15. 4. 2013

Projekt: Využití ICT techniky především v uměleckém vzdělávání

Registrační číslo: CZ.1.07/1.5.00/34.1013

Číslo DUM: VY_32_INOVACE_109

Škola: Akademie – VOŠ, Gymn. a SOŠUP Světlá nad Sázavou

Jméno autora: Mgr. Miroslava Pavlíková

Název sady: Český jazyk a literatura pro dvouleté maturitní studium

Název práce: Skladba – druhy vedlejších vět (prezentace)

Předmět: Český jazyk a literatura

Ročník: 2.

Studijní obor: 64-41-L/51 Podnikání

Časová dotace: 1 vyučovací hodina

Vzdělávací cíl: Žáci si upevní své znalosti základních pojmů ze skladebního učiva, lépe pochopí stavbu vět a to jim pomůže i ve vlastním vyjadřování, písemném a mluveném.

Pomůcky: Počítač a dataprojektor.

Inovace: Posílení mezipředmětových vztahů, využití multimediální techniky, využití ICT.

Skladba (syntax)

Druhy vedlejších vět

Druhy vedlejších vět

1. Druhy vedlejších vět podle druhu spojovacího výrazu:

- spojkové = připojené spojkou podřadicí

Byla tak veselá, že začala výskat a tančit. Nesměl oficiálně vydávat díla, protože nesouhlasil s režimem.

- vztažné = připojené vztažnými příslovci nebo zájmeny

Řekni mi, odkud jsi tento údaj vzal. Nevím, která z nich to byla. Ani nevím, komu vděčím za tyto květiny.

2. Druhy vedlejších vět podle toho, jaký větný člen zastupují:

- podmětné – vyjadřují podmět věty řídicí, ptáme se na ně kdo, co? + větou řídicí

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Zdá se mi, že vám můj výklad není zcela jasný.

- přísudkové – vyjadřují jmennou část přísudku jmenného se sponou

Obloha je, jako by ji vymetl.

Není takový, jakého jsem si vysnila.

- přívlastkové – vyjadřují přívlastek k některému podstatnému jménu věty řídící

Auto, které jsem si loni opravil, chci prodat.

Měla v očích otázku, jak to vše bude dál.

- předmětné – vyjadřují předmět věty řídící, ptáme se na ně pádovými otázkami (kromě 1. a 5. pádu) a celou větou řídící

Učitelé nás nabádají, abychom věnovali přípravě víc času.

Nevíš, co se tu stalo?

- příslopečné – vyjadřují příslovečné určení věty řídící

a) místní – ptáme se jako na příslovečné určení místa 4

Šel tam, kam ho nohy zanesly.

Už vím, odkud vítr fouká.

b) časová

Půjdu domů, až se mi bude chtít.

Užívejte si volnosti, dokud jste mladí.

c) způsobová (a měrová)

Tvářil se, jako by ho to vůbec nezajímalo.

Snažil se, co mu síly stačily.

e) příčinná

Protože napadlo hodně sněhu, doprava se komplikuje.

Rád přijdu, protože vás vždy ráda vidím.

f) účelová

Musíte pospíchat, abyste stihli autobus.

Hodně si čti, abys lépe rozuměl psanému textu.

g) podmínková

*Budeš-li se učit, určitě u maturity uspěješ.
Když svítí sluníčko, mají lidé lepší náladu.*

h) přípustková

*Přestože se snažíš, opět ti výhra unikla.
Vypadá velmi mladě a svěže, ačkoliv bude slavit sedm-
desáté narozeniny.*

- doplňkové - vyjadřuje doplněk věty řídící; bývá připojena spojkami jak, kterak

*Učni pozorují mistra, jak startuje stroj.
Spatřili ho, jak kupuje vánoční stromek.*

Cvičení

1. Rozlište věty hlavní a vedlejší a určete druh vět vedlejších:

Nikdy nevíš, co se může stát. Snažil se, jak nejvíce mohl. Jestliže odejdeš, už se nevracej. Světové mocnosti stále zbrojí, přestože války mohou zahubit lidstvo. Pramen potoka Loučná se nachází nedaleko města, v němž jsem se narodil. Není takovým, jakým jsem si ho vysnila. Kdo se usmívá, nemusí být náš přítel. Zadlužil se, aby se stal slavným spisovatelem. Kam se podíváš, všude je spoušť. Odešla ze školy pokaždé, když se měla psát písemná práce. Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

2. Nahradte označený větný člen větou vedlejší a určete její druh:

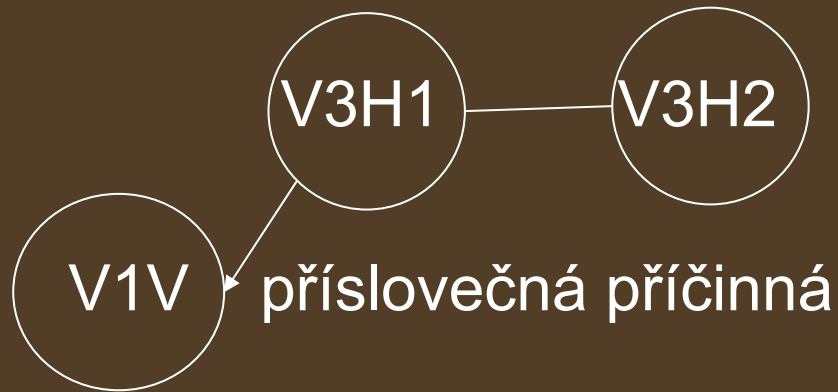
Letadel s velkým doletem se užívá na zámořských linkách. Po skončení všech příprav se výprava vydala na nejtěžší část výstupu. Mnohé silnice jsou nesjízdné pro vysoké závěje. Syn trpělivě čekal na otcův návrat. Nyní je pro vás hlavně důležité zdraví. Kvůli nemoci nepřijedeme. Miloš těžce snášel strýcovo věčné hubování. V nouzi nejlépe poznáme opravdového přítele. Při pohledu na uhynulé ryby jsme pochopili význam čisticích zařízení. Před vstupem na přechod pro chodce se pečlivě rozhlédneme na obě strany.

3. Za spojovací výraz doplňte větu vedlejší a určete ji:

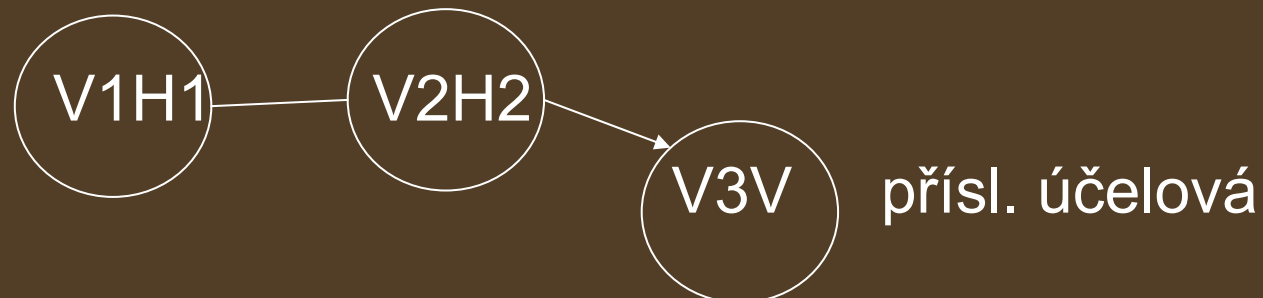
*Naši veslaři nezískali první cenu, i když - - - - -
- - - . Po hodinové cestě jsme přišli tam, odkud
- - - - - . Protože - - - - - , opět
jsme museli zůstat doma. Kdo - - - - - ,
nemůže jet s námi. Po celém městě se říkalo, že
- - - - - . Zastavili jsme u benzínové
pumpy, abychom - - - - - . V písni se
zpívá, že - - - - - . Narodil se, když - - - - -
- - - - .*

4. Která z možností odpovídá tomuto schématu:

- a) *Protože se stmívá, půjdu už domů, abych se nebála.*
- b) *Stmívá se, a proto půjdu domů, protože se bojím tmy.*
- c) *Protože se stmívá, nepůjdu domů, ale přespím u vás.*

5. Napište souvětí podle tohoto schématu:

Správná řešení:

Str.7, cv.1: VH,VV předmětná – VH,VV příslovečná způsobová – VV přísl. podmínková, VH – VH,VV přísl. přípustková – VH,VV přívlastková – VH,VV přísudková – VV podmětná, VH – VH,VV přísl. účelová – VV přísl. místní, VH – VH,VV přísl. časová – VV přísl. podmínková, VH

Str.8, cv. 2: která mají velký dolet (přívlastková) – jakmile skončily všechny přípravy (přísl. časová) – protože jsou na nich vysoké závěje (přísl. příčinná) – až se otec vrátí (předmětná) – abyste byli zdraví (podmětná) – protože jsme nemocní (přísl. příčinná) – že mu strýc věčně hubuje (předmětná) – když máme nouzi (přísl. podmínková) – jak jsou čisticí zařízení významná (předmětná) - než

vstoupíme na přechod pro chodce (přísl. časová)

Str.9, cv.3: i když byli favority (přísl. přípustková) – odkud jsme vyšli (přísl. místní) – protože byla bouřka (přísl. příčinná) – kdo není zdravý (podmětná) – že přijede cirkus (podmětná) – abychom natankovali (přísl. účelová) - že bude zima (podmětná) – když byla sněhová kalamita (přísl. časová)

Str.10, cv.4: c

Str.10, cv.5: např. Chci mít maturitu, a proto se učím, abych uspěl.

Použitá literatura:

1. Melichar, Jiří - Styblík Vlastimil: Český jazyk. 6. přepracované vydání. Státní pedagogické nakladatelství. Praha 1981.
2. Sochrová, Marie: Český jazyk a literatura (ucelená, přehledná, osvědčená příprava k maturitě a k přijímacím zkouškám na střední a vysoké školy). 1. vydání. Fragment. Havlíčkův Brod 2007. ISBN 978-80-253-0468-6.

Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA
(www.creativecommons.cz).

Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.
Všechna neocitovaná autorská díla jsou dílem autora.